

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

02

Ročník XX.
február
2026

MEĎENÝ HÁMOR PÚTA POZORNOSŤ ODBORNÍKOV AJ VEREJNOSTI

Strana 4 – 6

VZDELÁVANIE

Podlavická základná škola sa premení na
Edukačný vzdelávací park.

Strana 7

INFORMUJEME

Poznáme víťazné projekty
participatívneho rozpočtu.

Strana 8

SAMOSPRÁVA

Mesto rozdelilo dotácie vo výške takmer
300-tisíc eur.

Strana 9

Nominujte inšpiratívne osobnosti na mestské ocenenia

Mesto Banská Bystrica tradične oceňuje výnimočné osobnosti a subjekty, ktoré svojím pôsobením prispievajú k rozvoju mesta a zviditeľňujú ho v pozitívnom svetle. Udeľovanie mestských ocenení je nielen poďakovaním za ich prácu, ale aj verejným uznaním toho, že ich prínos má zmysel, hodnotu a nezostáva nepovšimnutý. Verejnosť má možnosť nominovať laureátov.

Foto: MŠÚ BB

Banská Bystrica je mestom, v ktorom žije a pôsobí množstvo talentovaných, tvorivých a inšpiratívnych ľudí. Sú medzi nimi osobnosti kultúry, vedy, športu, vzdelávania, zdravotníctva, ale aj kolektívy a inštitúcie, ktoré formujú charakter mesta, posilňujú jeho identitu a šíria jeho dobré meno doma i za hranicami Slovenska. Ich práca často presahuje rámec povinností a je postavená na osobnom nasadení, odhodlaní a zodpovednosti voči mestu a jeho obyvateľom.

Aj tento rok udelí primátor mesta Ján Nosko Čestné občianstvo a odovzdá Cenu mesta a Cenu primátora za rok 2025 osobám alebo inštitúciám, vďaka ktorým sa šíri dobré meno Banskej Bystrice doma i vo svete. Verejnosť má možnosť navrhnúť svojich laureátov a aktívne sa tak zapojiť do výberu osobností, ktoré si podľa nej zaslúžia toto výnimočné ocenenie. Návrhy je možné zasielať samospráve do

28. februára 2026. Cena mesta je ocenenie, ktoré možno udeliť jednotlivcom, kolektívom, skupinám osôb, inštitúciám a právnickým osobám s trvalým pobytom v Slovenskej republike. O jej udelení rozhoduje mestské zastupiteľstvo na návrh Banskobystričanov, poslancov či primátora mesta. Cena je určená tým, ktorí sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj mesta alebo jeho dobré meno.

Cena primátora je určená pre osobnosti, ktoré sa svojou prácou, výsledkami alebo celoživotným pôsobením osobitne zaslúžili o dobré meno Banskej Bystrice doma i v zahraničí. O udelení tejto ceny rozhoduje primátor mesta. Čestné občianstvo mesta Banská Bystrica môže mestské zastupiteľstvo udeliť fyzickým osobám, ktoré sa obzvlášť významným spôsobom zaslúžili vo vzťahu k mestu a jeho obyvateľom, podieľali sa na rozvoji priateľstva medzi národmi alebo obohatili ľudské poznanie vynikajúcimi tvorivými výkonmi. Získať ho môžu aj cudzinci a v odôvodnených prípadoch môže byť udelené in memoriam.

Foto: MŠÚ BB

Ako nominovať?

Návrhy je možné doručiť elektronicky – vyplnený formulár je potrebné zaslať na adresu ocenenia@banskabystrica.sk s predmetom e-mailu OCENENIE. Nomináciu je možné poslať aj poštou v obálke s označením OCENENIE na adresu Mestský úrad, Klientske centrum, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica. Formulár je možné priniesť aj osobne na podateľňu mestského úradu alebo vyplniť online formulár dostupný na webovej stránke mesta v sekcii Život v meste / Kultúra.

V prípade otázok sú k dispozícii každý pracovný deň zamestnanci Odboru kultúry, športu a cestovného ruchu na tel. č.: +421 48 43 30 309, +421 48 43 30 351.

Ocenení za rok 2024:

Čestné občianstvo: Oľília Plávková, in memoriam

Cena mesta: MUDr. Vladimír Baláž, PhD., RNDr. Stanislav Kaniarsky, Bilingválne slovensko – francúzska sekcia gymnázia Jozefa Gregora Tajovského v Banskej Bystrici

Cena primátora: Prof. Ing. Marian Gúčik, PhD., Mgr. Ján Haruštiak, MUDr. Stanislav Okapec, Kolektív pracovníkov Kultúrneho centra Robotnícky dom, Záhradnícke a rekreačné služby

B. Károlyová

Otázka pre čitateľov

Gratulujeme výhercom a sút'ážime ďalej

V poslednom čísle Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o zaujímavé ceny. Stačilo odpovedať na súťažnú otázku: Koľko druhov rezidentských parkovacích kariet vydáva mesto? Správna odpoveď je tri. Výherkyňami sú **pani Elena Rakická** a **pani Viera Vígľašská**. Teší nás veľký čitateľský záujem o súťaže v Radničných novinách a srdečne gratulujeme výherkyňiam. Ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii Radničných novín na mestskom úrade (prihlásia sa v kancelárii prvého kontaktu).

V súťažení pokračujeme a opäť hráme o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Tento mesiac sa Vás pýtame:

V ktorom storočí sa potopila loď, v ktorej našli autentické medené artefakty z Banskej Bystrice?

A) v 15. storočí

B) v 16. storočí

C) v 19. storočí

Odpovede nám môžete poslať do 6. marca 2026 na adresu Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica alebo na e-mail radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž. Mená víťazov zverejníme vo marcovom vydaní Radničných novín.

B. Károlyová

Informácie z mestského úradu

Preventívne protipožiarne kontroly

Mesto Banská Bystrica informuje, že na základe § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 314/2001 Z. z. sa budú vykonávať aj v roku 2026 preventívne protipožiarne kontroly v:

- objektoch právnickej osoby a fyzickej osoby-podnikateľa, v ktorých nevykonáva štátny požiarneho dozoru okresné riaditeľstvo Hasičského záchranného zboru,
- rodinných domoch okrem bytov, obytných domoch okrem bytov a v iných stavbách vo vlastníctve alebo v užívaní fyzických osôb.

Cieľom preventívnej protipožiarnej kontroly je identifikovať nedostatky, ktoré by mohli viesť k vzniku požiaru a ohroziť bezpečnosť osôb, majetku alebo životného prostredia. Kontroly budú vykonávané prostredníctvom členov kontrolnej skupiny písomne poverených primátorom mesta Banská Bystrica. Členovia kontrolných skupín plnia okrem kontrolnej funkcie aj preventívno-výchovnú úlohu. Tú zabezpečujú najmä poskytovaním informácií a vysvetlení fyzickým osobám, ako aj zamestnancom právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov o ich povinnostiach v oblasti ochrany pred požiarmi. Súčasťou tejto činnosti je aj upozorňovanie na povinnosti vyplývajúce zo zistených nedostatkov.

Referát krízového riadenia MsÚ

Pozvanie na stretnutie pracovných skupín

Pozývame vás na stretnutie pracovných skupín v rámci Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Banská Bystrica na roky 2021-2027, ktorého hlavnou témou bude

vyhodnotenie Akčného plánu za rok 2025. Stretnutie sa uskutoční v stredu 18. marca na mestskom úrade v zasadačke číslo 290 na druhom poschodí.

Časový harmonogram:

10:30 – 11:30 hod.	PS Seniori
11:45 – 12:45 hod.	PS Osoby so zdravotným znevýhodnením
13:00 – 13:45 hod.	PS Rodina, deti, mládež
14:00 – 15:00 hod.	PS Osoby žijúce v marginalizovan- ých rómskych komunitách PS Osoby v nepriaznivých životných situáciách

*Oddelenie služieb dlhodobej
starostlivosti MsÚ*

Oblíbené mená pre bábätká

Za rok 2025 mesto Banská Bystrica eviduje 445 novonarodených Banskobystričanov a Banskobystričaniek. Štatistiky o menách, ktoré rodičia svojim deťom dávajú, každoročne ponúkajú zaujímavý pohľad na to, aké trendy aktuálne vládnu pri ich výbere.

V rebríčku najobľúbenejších mien sa už niekoľko rokov opakujú niektoré stálice, čo svedčí o ich dlhodobej popularite a obľube naprieč generáciami. Medzi chlapčenskými menami v roku 2025 v Banskej Bystrici dominovali Jakub, Alex, Adam, Samuel, Oliver, Matúš, Lukáš, Martin, Timotej, Tomáš, Filip, Peter a Michal. Rovnako stabilné miesto si v pomyselnom rebríčku držia aj viaceré dievčenské mená. Najčastejšie siahali rodičia po menách Eliška, Ema, Sára, Tamara, Olívia, Adela, Sofia a Viktória.

Niektorí rodičia sa ale rozhodli zvoliť pre svojich potomkov neobvyklé mená. V minulom roku sa v Banskej Bystrici narodili aj chlapci s menami Reila, Kallen, Lian či Norman. V prípade dievčat zaujali mená ako Reyan, Zaira, Eliza, Nasya a Rhea.

Matričný úrad a ohlasovňa pobytu MsÚ

INFORMÁCIE Z MESTSKÉHO ÚRADU

FEBRUÁR 2026

Mesto vyhlasuje výberové konanie na konateľa mestských lesov

Mesto Banská Bystrica vyhlasuje výberové konanie na obsadenie funkcie štatutárneho orgánu – konateľa obchodnej spoločnosti Mestské lesy Banská Bystrica, s. r. o. Uchádzač o túto pozíciu musí spĺňať viaceré odborné a kvalifikačné predpoklady. Nevyhnutné je vysokoškolské vzdelanie II. stupňa lesníckeho smeru so zameraním na lesné hospodárstvo, minimálne desaťročná odborná prax v oblasti lesníckych činností a aspoň päťročná prax na riadiacej pozícii. Podmienkou je zároveň disponovanie osvedčením o odbornej spôsobilosti lesného hospodára podľa platných právnych predpisov.

Predpokladom na výkon funkcie je aj znalosť príslušnej legislatívy, najmä právnych predpisov upravujúcich lesné hospodárstvo, poľovníctvo, pracovnoprávne vzťahy a obchodnoprávne vzťahy. Výberové konanie je plánované na marec 2026, pričom predpokladaný termín nástupu do funkcie je máj 2026. Všetky podrobné informácie o podmienkach prijatia, forme výberového konania, požadovaných dokladoch aj o spôsobe prihlásenia sa do výberového konania nájdu záujemcovia po načítaní QR kódu, ktorý ich presmeruje na kompletne znenie výzvy zverejnenej mestom.

Oddelenie riadenia ľudských zdrojov MsÚ

Podvodné SMS správy v mene Sociálnej poisťovne

Sociálna poisťovňa zaznamenala šírenie falošných SMS správ, ktoré sa snažia zneužiť meno inštitúcie. Tieto správy klienta informujú o údajnom dlhu a žiadajú úhradu na uvedené číslo účtu. Sociálna poisťovňa svojich klientov pravidelne vyzýva k ostražitosťi. Ak dostanete správu, ktorá sa za inštitúciu vydáva, neklikajte na odkazy v nej a vymažte ju. Pri rôznych SMS či e-mailových správach je potrebné zvýšiť pozornosť. Sociálna poisťovňa si v nich nikdy nepýta žiadne osobné či platobné údaje a nežiada kliknutia na ďalšie linky.

Sociálna poisťovňa

Medený hámor púta pozornosť odborníkov aj verejnosti

Medený hámor je jedným z najvýznamnejších svedkov banskej a hutníckej histórie Banskej Bystrice. V poslednom období sa však o tomto mieste nehovorí len v súvislosti s minulosťou. Návrat originálnych medených platní zo Severného mora, nové architektonické pohľady aj konkrétna finančná podpora ukazujú, že Medený hámor sa dostáva do centra záujmu a jeho príbeh má pokračovanie.

Medený hámor patril v minulosti k najvýznamnejším industriálnym areálom nielen v meste, ale i za jeho hranicami. Práve tu sa po stáročia spracúvala meď z okolitých baní a odtiaľto putovali medené výrobky do rôznych kútov Európy. Hámor bol dôležitou súčasťou hospodárskeho rozvoja Banskej Bystrice a jeho meno je neoddeliteľne späté s obdobím, keď patrilo mesto medzi významné centrá spracovania medi v strednej Európe. Výroba už dávno utíchla, no Medený hámor zostáva silným symbolom priemyselnej a banskej minulosti mesta a zároveň je miestom, ktoré má potenciál získať nový život.

Kroky na záchranu unikátnej pamiatky

V roku 2018 vznikla pracovná skupina Za záchranu Medeného hámra a postupne sa začali odborné posudzovania areálu. V roku 2021 mesto nadobudlo do vlastníctva národné kultúrne pamiatky Hiarty a Dielne a spustilo participatívny proces s verejnosťou o ich budúcom využití, ktorý zastrelil kolektív Spolka. V tomto roku tiež vzniklo OZ ZA! Medený hámor, ktorého cieľom je popularizovať areál Medeného hámra, navrhovať a presadzovať konkrétne riešenia na jeho záchranu a sieťovať kľúčových aktérov v snahe podporiť koncepcnú revitalizáciu celého areálu. Nasledovali historický výskum a prvá etapa archeologického výskumu a 3D zameranie objektov, ktoré detailne zdokumentovali stav objektov aj územia. Ministerstvo životného prostredia zrealizovalo geologický prieskum pravdepodobnej enviromentálnej záťaže a štúdiu uskutočniteľnosti sanácie. V rokoch 2024 – 2025

Foto: MŠÚ BB

prebehli najnutnejšie statické a sanačné zásahy, aby sa zabránilo chátraniu najstaršieho objektu Hiatrov. Vďaka dotácii Ministerstva kultúry vznikli statické posudky a projektová dokumentácia na obnovu strechy Dielni. V roku 2024 vstúpil do areálu nový súkromný majiteľ, ktorý vyčistil národné kultúrne pamiatky laboratórií a elektrolyzy a v súčasnosti tiež pripravuje ich revitalizáciu. Mesto a partneri pokračujú v snahách o záchranu tejto pamiatky a v uplynulých týždňoch prišlo v súvislosti s Medeným hámrom hneď niekoľko pozitívnych správ. Jednou z nich je, že mesto získalo takmer 450 000 eur na ďalšiu obnovu objektu v areáli. Pozornosť na Medený hámor však pritiahol aj príbeh stáročných medených platní, ktoré sa zo Severného mora dostali späť do Banskej Bystrice či akademický záujem mladých architektov, ktorí ukázali svoje predstavy o budúcej podobe areálu.

Mesto získalo balík peňazí na obnovu

Obnova Medeného hámra je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje postupné

kroky, odborný prístup a stabilné financovanie. V uplynulých rokoch sa mesto zameralo najmä na zabezpečenie najstaršieho objektu a na prípravu ďalších etáp obnovy. Významný posun nastal v momente, keď bolo mesto úspešné v prvej výzve Fondu na podporu cestovného ruchu a získalo finančné prostriedky vo výške takmer 450-tisíc eur. Vďaka nim sa môže realizovať rekonštrukcia strechy na objekte dielni a zároveň vznikne základné zázemie pre návštevníkov a organizátorov podujatí. „Nová strecha na objekte Dielni bude prvým vážnym viditeľným milníkom, ktorý nielen zastaví degradáciu najkritickejšieho objektu, ale aj rozšíri možnosti prezentácie tak významnej pamiatky v prvej etape jej postupnej záchrany. Rozpočet projektu počíta okrem novej strechy na objekte dielni aj s vytvorením zázemia pre návštevníkov a organizátorov. Chceme tak popri postupnej obnove pokračovať v organizovaní podujatí a rozšíriť ich ponuku na popularizovanie tohto vzácného priestoru,“ dopĺňa koordinátor záchrany Medeného hámra Juraj Havlík. Areál Medeného hámra dnes tvorí štvorica chránených objektov. Dve budovy – dielne a hiarty – sú vo vlastníctve mesta, ďalšie objekty, známe ako laboratóriá a elektrolyza, má v správe nový súkromný vlastník. Spoločným cieľom je postupná revitalizácia územia a jeho otvorenie verejnosti v takej podobe, ktorá bude rešpektovať historickú hodnotu miesta. Mesto zároveň dlhodobo deklaruje,

Foto: MŠÚ BB

že cieľom nie je len technická obnova budov, ale aj vytvorenie priestoru, ktorý bude živý a funkčný. V budúcnosti by sa v areáli mali uplatniť aj aktivity spojené s prezentáciou histórie medi a hutníctva, kultúrne podujatia či komunitné stretnutia. Práve tu zohráva dôležitú úlohu spolupráca so spomínaným OZ ZA! Medený hámor, ktoré sa dlhodobo venuje oživovaniu lokality a organizovaniu podujatí pre verejnosť. Na komunikovanie aktuálneho stavu záchrany Medeného hámra verejnosti vznikla séria podujatí s názvom Nedela v Medenom hámri. Stretnutia sa konajú priamo v areáli a ich súčasťou sú odborné prednášky, workshopy, diskusie či kultúrny program. Získaná finančná podpora tak predstavuje ďalší konkrétny krok k tomu, aby sa chátrajúce objekty stabilizovali a aby Medený hámor postupne nadobudol podobu, ktorá mu pri-

expozíciu. *Ďakujem všetkým, ktorí stoja za projektom Medeného hámra, vďaka ktorým sme úspešní v získavaní mimorozpočtových zdrojov a smerujeme k tomu, aby sme našu spoločnú víziu premenili na skutočnosť,*“ hovorí primátor Ján Nosko.

Stáročné platne sa z dna mora vrátili do Banskej Bystrice

Jednou z najsilnejších a najvýraznejších udalostí posledného obdobia je návrat originálnych medených artefaktov, ktoré boli vyrobe-

Podujatie Nedela v Medenom hámri

Foto: M. Dubovský

naloženú veľkým množstvom medi pochádzajúcej z Banskej Bystrice. Medené polotovary niesli pečať významného obchodníckeho rodu Fuggerovcov, ktorí v tom čase úzko spolupracovali s Thurzovcami práve v našom meste. Ide o konkrétne produkty, kruhovú platňu, obdĺžnikovú platňu a fragment medeného polotovaru. „Táto loď sa potopila zrejme okolo roku 1546. Viezla medené pláty, ktoré vyrobili v Banskej Bystrici. Zistili sme, že loď zrejme viezla aj ingoty, ktoré sa dali použiť v kanónoch, tie však skonfiškovali,“ vysvetlil morský archeológ Thijs Coenen z Holandskej národnej agentúry pre kultúrne dedičstvo (RCE), ktorý viedol výskum. „Návrat týchto vzácných artefaktov je výsledkom dlhodobej, systematickej a odbornej práce mesta Banská Bystrica a jeho zamestnancov, realizovanej v spolupráci s občianskym združením Neusohl i zahraničnými partnermi. Vďaka odbornému prístupu a vzájomnej dôvere sa v roku 2025 podarilo dosiahnuť súhlas s dlhodobou výpožičkou týchto autentických historických predmetov. Ide o konkrétny príklad toho, že samospráva dokáže byť aktívnym nositeľom historickej pamäte, nielen jej pasívnym pozorovateľom,“ dopĺňa Antónia Jurečková z Oddelenia medzinárodných vzťahov a zahraničného obchodu MsÚ.

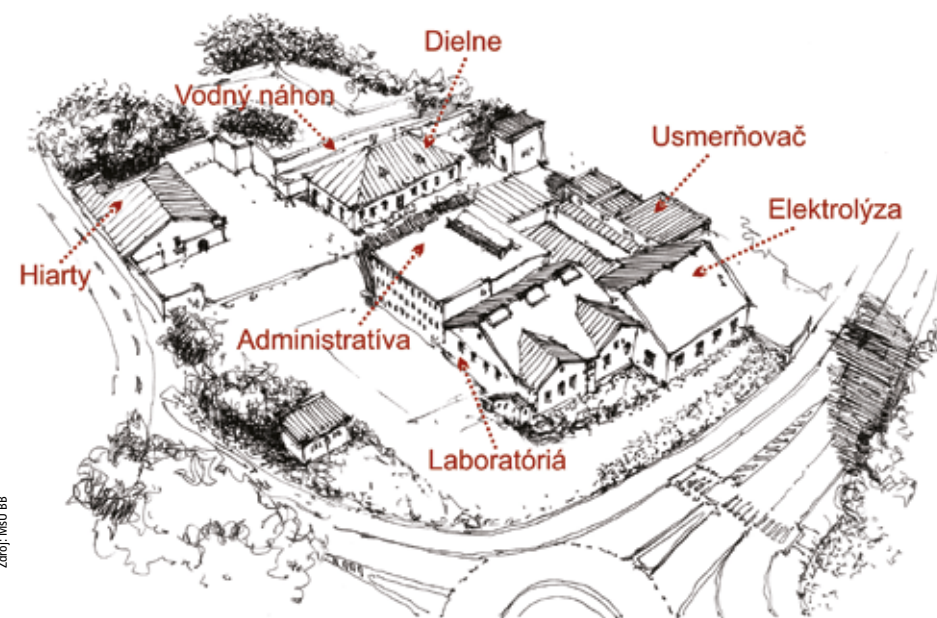
„Záchrana historickej stopy Medeného hámra v pamäti Banskej Bystrice, po desaťročiach smerujúcich k jeho skaze, je vecou našej duchovnej integrity. Ak by za snahami o jeho prinavrátenie do stavebnice mesta niekto hľadal len potenciál z pohľadu turizmu alebo zábavy, prehliadal by emblematický význam tohto fenoménu. Mladí architekti naznačili viaceré smerovania, kde hľadať „živú vodu“ pre Medený hámor. Uskutočniť krok za krokom tie správne nápady, si vyžiada ešte veľa tvorivého úsilia všetkých, ktorým záleží na jeho osude.“

“

Ing. arch. Kornel Kobák, 1. podpredseda Slovenskej komory architektov

náleží, vzhľadom na jeho historický význam. „Veľmi ma teší, že aj keď malými, ale konkrétnymi krokmi postupne smerujeme k záchrane tejto jedinečnej technickej pamiatky. Máme presnú predstavu o tom, čo v areáli Medeného hámra chceme a náš zámer ostáva nezmenený. Naším cieľom je v budúcnosti vytvoriť v mestských objektoch Medeného hámra THURZO-FUGGER zážitkovú

né v Medenom hámri a po stáročia ležali na dne Severného mora. Ich príbeh spája Banskú Bystricu s medzinárodným obchodom 16. storočia a pripomína, aký význam mala miestna výroba medi v európskom kontexte. Loď, ktorá prevážala medené platne, sa potopila v 16. storočí pri pobreží dnešného Holandska. Vrak bol objavený až v roku 2019 a archeologický výskum potvrdil, že išlo o loď

Zdroj: MsÚ BB

Autentický medený artefakt zachránený z potopenej lode

Foto: MsÚ BB

Vzácné predmety si dnes môžu návštevníci pozrieť v priestoroch THURZO – FUGGER zážitkovej expozície v rámci otváracích hodín. Mesto ich tam slávnostne predstavilo, za účasti holandského veľvyslanca a ďalších hostí, v symbolický deň. Presne 519 rokov po tom, čo sa Ján Thurzo a Jakob Fugger prvý a jediný raz osobne stretli v Banskej

Bystrici. Hoci artefakty nie sú vystavené priamo v Medenom hámri, ich význam s ním úzko súvisí. Ide o hmatateľný dôkaz toho, že meď spracovaná v Banskej Bystrici bola súčasťou medzinárodného obchodu a že miestne hutníctvo malo dosah ďaleko za hranicami regiónu i Európy. V budúcnosti sa počíta s návratom týchto medených artefaktov do priestorov obnoveného Medeného hámra, kde budú opäť prezentované v autentickom historickom kontexte.

Svetový deň sprievodcov cestovného ruchu

Stála THURZO – FUGGER zážitková expozícia v Barbakáne približuje banícku históriu Banskej Bystrice a okolitých obcí a miest najmä z čias slávnej Thurzovsko-Fuggerovskej spoločnosti a Medeného hámra. Pútať prehliadka vráti návštevníkov o vyše 500 rokov späť do čias rozkvetu baníctva v meste a okolí. Vďaka najmodernejším technológiám sprostredkuje jedinečný zážitok. Práve autentické medené platne sú novým lákadlom expozície a počas blížiaceho sa svetového dňa sprievodcov cestovného ruchu si ich budú môcť návštevníci prezrieť bezplatne v dvoch termínoch. „Prezentácia je pripravená na 21. a 22. februára, v oboch dňoch v rovnakom čase o 14:30 hod. Vstup je v týchto časoch bezplatný. Prezentáciu obohatí svojím hudobným vystúpením na čembale Matúš Kuchel. Pre obmedzenú kapacitu odporúčame spraviť rezerváciu vopred, a to na telefónnych číslach 048/4330629 a 0917 505 968 či e-mailom na tfze@banskabystrica.sk“, uviedla Barbora Osvaldová z Turistického informačného centra Banská Bystrica.

Študenti architektúry priniesli nové pohľady na obnovu

Popri konkrétnych krokoch smerujúcich k obnove a symbolickom návrate historických artefaktov zohráva dôležitú úlohu aj odborná diskusia o budúcnosti Medeného hámra. Práve tú obohatili študenti architektúry, urbanizmu a dizajnu zo Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Išlo o prvý projekt svojho druhu. V priestoroch historickej radnice sa uskutočnilo druhé Odborné fórum pre Medený hámor, na ktorom študenti predstavili svoje semestrálne práce zamerané na revitalizáciu areálu Medeného hámra a jeho širšieho okolia. Zadaním bolo navrhnuť a vytvoriť atraktívny multifunkčný areál kultúrno-

Vyložené medené predmety skúmali morskí archeológovia

-kreatívneho centra, ktorý budú môcť denne využívať obyvatelia Banskej Bystrice i návštevníci zo širokého okolia. Súčasťou zadania bolo aj riešenie širšieho urbanistického celku s prepojením verejných priestorov. Výsledky práce študentov si mohli pozrieť aj obyvatelia mesta na výstave, ktorá bola sprístupnená v Banskej Bystrici a neskôr aj v Bratislave. Návrhy ponúkli rôzne pohľady na to, ako by sa dal areál postupne otvárať verejnosti, aké funkcie by mohol v budúcnosti plniť a ako možno citlivo prepájať historické vrstvy s moderným využitím. Obhajoba semestrálnych prác mimo univerzity je unikátny koncept, ktorý vítajú aj mnohí študenti. „Ako študenta architektúry ma zaujalo, že ide o historické územie, ktoré bolo do určitej miery urbanizované. Pre nás ako architektov je veľká výzva navrhovať do takéhoto prostredia zásahy a prestavby. Zameriavali sme sa hlavne na rekonštrukciu historických objektov a následne na transformáciu verejného priestoru v okolí kultúrnych pamiatok a celého Medeného hámra. Myslím, že v budúcnosti môže v tejto lokalite vzniknúť veľmi pekný priestor,“ hovorí študent FAD STU Róbert Lipták. Zámerom procesu nebolo hľadať jedno finálne riešenie, ale skôr otvoriť diskusiu a naznačiť možné smerovanie. Pre mesto je takýto pohľad mladých odborníkov cenný najmä v čase, keď sa jednotlivé etapy obnovy ešte len pripravujú a formujú. Zároveň ide o príklad spolupráce samosprávy s akademickým prostredím, ktorá prináša nové impulzy a pomáha uvažovať o historických lokalitách v širších súvislostiach – nie-

len ako o pamiatkach, ale aj ako o miestach s potenciálom pre každodenný život. „Zadanie bolo veľmi široké, volali sme to Cuprum, ako meď. Každý mal svojím spôsobom zdefinovať, čo ten priestor je a potom sme si to poddelili na ateliéry. Napríklad, urbanistický ateliér mal riešiť problém celej zóny, nielen objektu. V menšej architektonickej mierke sa niektorí

študenti zamerali na obnovu hámra ako historickej pamiatky a jej náplne, ako do priestoru situovať galériu a podobne. Ďalšia téma bola otázka novostavieb,“ objasňuje doc. Mgr. art. Martin Uhrík, PhD., vedúci vertikálneho ateliéru Data[LAB] na Fakulte architektúry a dizajnu STU.

Príbeh Medeného hámra

Medený hámor je výnimočný nielen svojím rozsahom, ale aj kontinuitou výroby. Ako technický podnik fungoval takmer päť storočí a patril k najstarším veľkovýrobným objektom svojho druhu na území dnešného Slovenska. V období svojho rozkvetu bol súčasťou významnej Thurzovsko-Fuggerovskej spoločnosti, ktorá patrila medzi najvplyvnejšie hospodárske subjekty raného novoveku. Ruda vyťažaná v okolitých baniach sa do Medeného hámra zväžala na spracovanie a práve tu sa premieňala na medené výrobky určené pre domácich odberateľov aj zahraničné trhy. Produkcia z Banskej Bystrice sa uplatnila v stavebníctve, mincovníctve aj v lodiarstve, čo dokazuje aj nález medi na dne Severného mora. Postupom času sa výroba menila, modernizovala a prechádzala rôznymi etapami. Medený hámor prežil hospodárske vzostupy aj útlmy, politické zmeny aj technologický pokrok. Definitívny koniec výroby prišiel až na sklonku 20. storočia. Dnes je Medený hámor považovaný za jednu z najvýznamnejších technických pamiatok v Banskej Bystrici s medzinárodným presahom a za dôležitú súčasť jej identity. Je jednou z posledných zachovaných stôp banskej a hutníckej minulosti mesta a zároveň miestom, ktoré má potenciál stať sa atraktívnym bodom pre obyvateľov aj návštevníkov regiónu. Aktuálne kroky smerujúce k jeho záchrane, nové odborné pohľady a návrat historických artefaktov ukazujú, že Medený hámor má šancu nadviazať na svoj príbeh. Nie ako výrobný podnik, ale ako priestor, ktorý bude rozprávať históriu mesta a zároveň ponúkať nové možnosti pre jeho ďalší rozvoj.

B. Károlyová

Študenti architektúry predstavili svoju víziu Medeného hámra

Podlavická základná škola sa premení na Edukačný vzdelávací park

Po tom, ako ZŠ J. G. Tajovského v Podlaviciach otvorila v roku 2016 Centrum techniky - unikátny komplex moderných učební, systematicky pokračuje v profilácii školy zameranej na digitálne, technické a prírodovedné vzdelávanie. Cieľom plánovaného projektu je prepojenie vzdelávania žiakov základnej školy so strednými a vysokými školami, ako aj zvýšenie ich záujmu o štúdium na stredných odborných školách. Vďaka získaným finančným prostriedkom z MIRRI vo výške 1,2 mil. eur sa škola postupne transformuje na Edukačný vzdelávací park - modernú školu s lepšími materiálno-technickými podmienkami a vyššou kvalitou výchovno-vzdelávacieho procesu.

Hoci je potreba odborníkov na trhu práce vysoká, záujem o remeselné a technické odbory na odborných stredných školách klesá na celom Slovensku. S cieľom zatraktívniť robotické profesie a zvýšiť záujem žiakov základných škôl o štúdium na stredných školách s odborným zameraním, prišla podlavická základná škola už v roku 2016, keď otvorila Centrum techniky (CETECH) - moderné priestory vybavené nadštandardnými technickými zariadeniami, strojmi či stavebnicami. Zároveň nadviazala spoluprácu s viacerými spoločnosťami. Podľa niekdajšieho riaditeľa, manažéra pre oblasť výchovy a vzdelávania, Milana Pápayu je o výučbu v nich vysoký záujem. „Centrum techniky je dôkazom, že modernizácia priestorov a vytvorenie vhodných podmienok sú pre žiakov motiváciou. Do centra chodia radi a tešia sa, že môžu niečo vyrábať. Predmet nie je klasifikovaný, zameriavame sa na tvorivosť, logiku a zručnosť. Potrebujeme tieto skúsenosti a informácie, ktoré v centre získavajú prepájať s praxou. CETECH je primárne určené pre žiakov druhého stupňa. Chceme ním dosahovať dva ciele: aby deti vedeli zvládať zložitejšie činnosti a operácie a aby sa zvýšil záujem žiakov o štúdium na stredných odborných školách,“ hovorí Pápay. Škola aktuálne rozvíja aj prvý stupeň. V minulom roku otvorila špeciálnu triedu pre deti so špecifickým intelektovým nadaním v oblasti prírodovedného a technického vzdelávania. „Prvácke triedy sa zameriavajú na rozvoj logického a kritického myslenia. Máme dobré vzťahy so strednými odbornými školami v Banskej Bystrici aj vo Zvolene, s Technickou univerzitou vo Zvolene, Fakultou prírodných vied UMB a ďalšími. Pracujeme na tom, aby sme s nimi prehĺbili spoluprácu a detailnejšie zosnívali požiadavky stredných škôl. Verím, že Edukačný vzdelávací park troch vzdelávacích stupňov bude prínosom nielen pre Podlavice, ale pre celé mesto Banská Bystrica,“ dopĺňa Pápay.

Foto: M&J BB

Krajšie prostredie pre žiakov

Základná škola v Podlaviciach bola postavená v 80. rokoch minulého storočia s 12 triedami. V súčasnosti ju navštevuje viac ako 300 detí v rámci 1. až 9. ročníka. Rekonštrukcia a modernizácia vonkajších i vnútorných priestorov s novým materiálno-technickým vybavením prispeje k celkovému naplneniu zámeru Edukačného vzdelávacieho parku. S vysúťaženým zhotoviteľom na realizáciu stavebných prác podpísala samospráva Zmluvu o dielo a po kontrole verejného obstarávania sa začne s prácami v objeme cca 548 500 eur s DPH. V súvislosti so stavebnými prácami prejde škola v prvej etape výmenou podláh, dverí, rekonštrukciou sociálnych zariadení i maľovaním. Obnovený bude vonkajší areál, nádvorie, ihrisko, ako aj prístupová komunikácia. V škole pribudnú ďalšie bezbariérové prístupy, vytvoria sa nové triedy v prírode. „V súčasnosti nastavujeme vyučovací proces tak, aby stavebné práce nenarušili jeho priebeh. Následne budeme prijímať rozhodnutia podľa postupu jednot-

livých činností. Modernizácia školy si určite bude vyžadovať vzájomnú spoluprácu a trpezlivosť medzi pedagógmi, žiakmi i rodičmi,“ dopĺňa riaditeľka školy Iveta Čuková.

Nákup moderného vybavenia

Súčasťou prvej etapy projektu je aj dodanie učebných, didaktických pomôcok, hudobných nástrojov, knižničného fondu, výpočtovej techniky a vybavenia, vybavenie Smart učebne, interaktívne kamery a dodanie licencií pre grafické softvéry. K zdravému životnému štýlu, udržiavaniu fyzickej a psychickej kondície komuni-

ty a k zaisteniu bezpečnosti a zdravia prispeje nové náradie a náčinie v telocvični a zabudovanie nových rekreačných, relaxačných, športových a ochranných prvkov v školskom športovom areáli. V plánu-

vanej druhej etape bude realizovaná prístavba ľavej a pravej strany budovy, kde vzniknú podporné učebne - informatika, robotika, smart učebňa, priestory pre prírodovedné vzdelávanie. V budúcnosti má škola záujem vybudovať ďalšiu nadstavbu, kde budú organizované podujatia pre rôzne záujmové skupiny. Financovanie projektu je zabezpečené z prostriedkov EÚ v rámci Programu Slovensko - SK 2021-2027 Európskym fondom regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu SR

v objeme 1 184 230,15 eur, čo predstavuje 92 % z celkových oprávnených výdavkov projektu. Mesto Banská Bystrica sa bude podieľať na spolufinancovaní projektu 8 %, čo predstavuje sumu 102 976,53 eur. Celková výška oprávnených výdavkov projektu Edukačný park troch vzdelávacích stupňov v ZŠ Jozefa Gregora Tajovského Banská Bystrica - I. etapa je 1 287 206,68 eur.

red.

Vizualizácie budúcej podoby školy

Vizualizácia: Mgr. art. Tomáš Ursiny, Ing. Martin Pápay

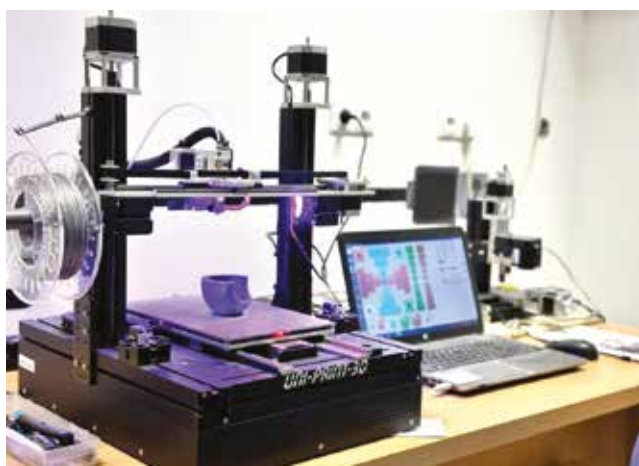

Foto: M&J BB

Poznáme víťazné projekty participatívneho rozpočtu mesta Banská Bystrica

Banskobystričanky a Banskobystričania rozhodli o tom, ktoré nápady sa dočkajú realizácie z participatívneho rozpočtu mesta. Do online hlasovania, ktoré prebiehalo počas januára, sa zapojilo 1 145 hlasujúcich. Finančnú podporu získajú projekty s najvyšším počtom hlasov.

Verejné hlasovanie prebiehalo prostredníctvom platformy Decidim, pričom každý hlasujúci mohol podporiť dva projekty. Celková suma vyčlenená na participatívny rozpočet bola 40-tisíc eur. Keďže rozpočty štyroch víťazných projektov dosiahli spolu 36-tisíc eur, zvyšné 4-tisíc eur budú v súlade so štatútom participatívneho rozpočtu pridelené projektu, ktorý sa umiestnil na piatom mieste.

Podpora aj pre piaty projekt

Vzhľadom na nevyčerpanie celej alokovanej sumy získala finančnú podporu vo výške 4 000 eur aj projekt Revitalizácia oddychovej zóny pred cintorínom v Šalkovej, ktorý sa v hlasovaní umiestnil na piatom mieste so ziskom 203 hlasov.

Participatívny rozpočet je nástroj, ktorý umožňuje všetkým obyvateľom aktívne a priamo sa zapojiť do rozhodovania o financiách z mestského rozpočtu. Vďaka dobrým nápadom Banskobystričaniek a Banskobystričanov a financiám z participatívneho rozpočtu sa podarilo zrealizovať od roku 2014 v rôznych častiach mesta mnoho kvalitných projektov, ktoré premenili verejné priestranstvá na atraktívne miesta spájajúce susedov, športovcov a celé komunity.

Ide napríklad o Laskomerské singletraily, Relax zónu na Fončorde, parkourové a detské ihrisko na Severnej, postupne obnovované upríske serpentíny, Radvanskú záhradu, drevený pumptrack v Laskomeri a mnoho ďalších.

B. Károlyová

VÍŤAZNÉ PROJEKTY PARTICIPATÍVNEHO ROZPOČTU

Detské dopravné ihrisko - 2. etapa

307 hlasov, rozpočet 10 000 €

Projekt nadväzuje na úspešnú prvú etapu dopravného ihriska na sídlisku Fončorda. Vytvára bezpečné a hravé prostredie pre deti vo veku 3 až 10 rokov, kde sa môžu prostredníctvom interaktívnych prvkov, dopravných prostriedkov a tematických domčekov učiť základy dopravnej bezpečnosti a pravidiel cestnej premávky.

Mini Pumptrack

275 hlasov, rozpočet 10 000 €

Rozšírenie existujúceho Bike Parku medzi Moskovskou a Oreburskou ulicou prinesie modulárny pumptrack a ďalšie hravé prvky pre deti aj dospelých. Projekt podporuje aktívny pohyb, rozvoj motorických schopností a vytváranie bezpečného priestoru pre šport a komunitné stretávanie.

„Pri jednom stole“ - spájanie generácií

214 hlasov, rozpočet 10 000 €

V priestore bývalého detského ihriska na ulici THK vznikne kruhový zastrešený altánok so stolom a lavicami, doplnený o výsadbu trvaliek a byliniek. Miesto má slúžiť na stretávanie ľudí rôznych generácií, spoločenské hry, oslavy či neformálne susedské stretnutia.

Literárne záhradky

210 hlasov, rozpočet 6 000 €

Projekt sa zameriava na premenu zanedbaných a nevyužívaných betónových plôch v blízkosti pobočiek verejnej knižnice na útulné zelené miesta. Literárne záhradky majú vytvoriť priestor na čítanie, oddych a relax medzi zelenou a kvetmi priamo v mestskom prostredí.

Mesto rozdelilo dotácie z rozpočtu, takmer 300-tisíc eur pomôže viac než stovke projektov

Organizácie a kluby pôsobiace v Banskej Bystrici mali opäť možnosť uchádzať sa o dotácie na realizáciu svojich aktivít. Samospráva rozdelila finančný balík vo výške bezmála 300 000 eur medzi subjekty, ktoré vykonávajú verejnoprospešnú činnosť v oblasti športu, kultúry, vzdelávania, sociálnej oblasti životného prostredia či cestovného ruchu. Financie rozdeľovali odborné komisie mestského zastupiteľstva a podporili nimi celkom 127 projektov, čo je viac ako v roku 2025.

Ešte v minulom roku odsúhlasili poslanci mestského zastupiteľstva nové VZN, ktoré zmenilo spôsob rozdeľovania dotácií. Nový systém už nepočíta s priamymi dotáciami ani dotáciami primátora. O prerozdelení financií z mestského rozpočtu rozhodujú odborné komisie mestského zastupiteľstva pre jednotlivé oblasti. Takýto postup je transparentný a je v súlade s filozofiou samosprávy otvorene spravovať verejné financie.

Žiadatelia z oblasti športu získali na 77 projektov dovedna 220 000 eur. Dotácia v praxi pomôže zabezpečovať pravidelnú činnosť športových klubov pracujúcich s mládežou v individuálnych i kolektívnych športoch. Okrem iného ide o podporu športových podujatí, ako aj prácu s mládežou v súťažných

a nesúťažných odvetviach. Úspešných bolo tiež päť projektov z oblasti vzdelávania v celkovej hodnote 10 000 eur zameraných na spoznávanie minulosti a prírody či vytváranie komunitného zázemia. Komisia mestského zastupiteľstva pre kultúru rozhodla o prerozdelení 26 000 eur, ktoré využijú na realizáciu a skvalitnenie svojich projektov devätnásti žiadatelia. Ide zväčša o podujatia organizované banskobystrickými inštitúciami, zbormi, združeniami či súbormi. Finančná injekcia pomôže s organizovaním tradičných podujatí i s tvorbou inovatívnych umeleckých konceptov. 7 000 eur zas poputuje na záchranu pamätihodností a rozdelí sa medzi šesť úspešných žiadostí. Financie poslúžia napríklad na vydávanie popularizačných či edukačných

periodík a kníh. Prostriedkami pre cestovný ruch vo výške 10 000 eur podporilo mesto sedem projektov. Predmetom dotácií sú predovšetkým obľúbené podujatia, ktoré do mesta pod Urpínom každoročne lákajú stovky domácich i zahraničných návštevníkov.

Dotácie z rozpočtu mesta v objeme 20 000 eur posilnia v sociálnej oblasti inštitúcie pomáhajúce osobám s autizmom, seniorom, zdravotne a sociálne znevýhodneným osobám, ľuďom v krízových životných situáciách a mládeži. Financie si rozdelí desiatka projektov. V oblasti životného prostredia bude dotácia vo výške 4 750 eur rozdelená medzi tri projekty ekologického charakteru.

B. Károlyová

Deti môžu ukázať, ako vidia naše mesto v audiovizuálnej súťaži pre žiakov materských a základných škôl

Výtvarná a audiovizuálna súťaž Moje najkrajšie miesto v meste Banská Bystrica nadväzuje na realizáciu viacerých podujatí organizovaných v roku 2025 pri príležitosti 770. výročia udelenia mestských privilégií. Deti a žiaci zo všetkých materských škôl, základných škôl i základných umeleckých škôl v meste pod Urpínom majú možnosť do 30. apríla 2026 vytvoriť dielo zobrazujúce v Banskej Bystrici priestor, v ktorom sa cítia spokojne, šťastne a v bezpečí.

„Chceme vidieť miesta, ktoré deti a žiaci radi navštevujú, kde trávajú voľné chvíle so svojimi rodinami, kamarátmi. Ide o miesta, ktoré majú nielen historickú a kultúrno-spoločenskú hodnotu pre dospelých obyvateľov mesta, ale ktoré učia týmto hodnotám aj tých najmladších,“ objasňuje Jana Odrobiňáková, vedúca Školského úradu. Do výtvarnej časti súťaže sa môžu zapojiť 5-6-ročné deti povinného predprimárneho vzdelávania v materských školách a žiaci 1. stupňa základných škôl. V audiovizuálnej súťaži očakávame diela žiakov základných škôl 2. stupňa. Do oboch kategórií sa môžu zapojiť žiaci základných umeleckých škôl. „Cieľom súťaže Moje najkrajšie miesto v meste Banská Bystrica je vytvárať pozitívny vzťah detí a žiakov k mestu a prostrediu, v ktorom žijú. Budovať u nich lokálpatriotizmus a hrdosť na to, kde sa narodili. Zamyslieť sa nad tým, čím ich v živote obľúbené miesto v meste obohacuje, prečo ho majú radi,

Vítané výtvarné práce budú po ocenení vystavené v reprezentatívnych priestoroch mesta a audiovizuálne diela mesto odprezentuje v Infokiosku, ktorý sa nachádza v priestoroch historickej Radnice na Námestí SNP. Oceňovanie najlepších prác vo všetkých kategóriách sa uskutoční v máji 2025.

ako by ho mohli zlepšiť, rozvíjať, doplniť tým, čo im chýba,“ hovorí Odrobiňáková. Vo výtvarnej kategórii súťažia jednotlivci, ktorí môžu použiť rôzne techniky: kresbu, maľbu, grafiku, kombinovanú techniku, modelovanie, koláž, fotografiu, panel s fotografickou kolážou a pod. Do audiovizuálnej kategórie sa môžu žiaci zapojiť samostatne alebo v skupine. Je potrebné natočiť krátke, max. 5-minútové video, v ktorom žiaci okrem snímania obľúbeného miesta, prípadne pamiatky, musia poskytnúť aj informácie, o aké miesto alebo pamiatku ide.

Každá skupina a k nej prislúchajúca kategória bude hodnotená samostatne. Hodnotiacu porotu bude pozostávať zo zástupcov mesta Banská Bystrica, zástupcu banskobystrickej regionálnej kancelárie prezidenta SR a dvoch zástupcov ZUŠ.

Z. Marhefková

Samospráva v spolupráci s poľovníkmi a ochrannými spolkami rieši výskyt voľne žijúcej zveri na sídliskách

Mesto Banská Bystrica v poslednom období eviduje zvýšený výskyt voľne žijúcej zveri v intraviláne mesta, aktuálne najmä v mestskej časti Sásová. V tejto súvislosti samospráva v spolupráci s Okresným úradom Banská Bystrica zorganizovala stretnutie za účasti zástupcov mesta, mestskej a štátnej polície, poľovníckych komôr, ako aj ochranných spolkov a združení. Cieľom stretnutia bolo nastaviť jednotný postup pri odchyte lesnej zveri v blízkosti obytných domov a zároveň informovať verejnosť o tom, ako postupovať pri strete so živými jedincami či pri náleze uhynutých zvierat.

Vidieť alebo stretnúť v obytnej časti mesta lesnú zver sa postupne stáva bežným javom. Ide najmä o líšku hrdzavú a diviaka lesného, v okrajových častiach mesta nie je výnimkou výskyt srniek. V nedávnej minulosti sa po sídlisku Sásová pohyboval medveď hnedý. Samospráva pristupuje k uvedenej téme aktívne a riešením problematiky sa zaoberá. Na stretnutí organizovanom Okresným úradom Banská Bystrica, pozemkový a lesný odbor dňa 16. januára 2026 sa dohodlo mesto Banská Bystrica na spoločnom postupe so zástupcami Mestskej polície Banská Bystrica, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica, Obvodnej poľovníckej komory Banská Bystrica, Poľovníckeho ochranného spolku – KOŠIAR, Poľovníckeho združenia Podľavice, Poľovníckej spoločnosti Baranovo Banská Bystrica, Mestských lesov Banská Bystrica s. r. o., Poľovníckeho združenia Žiare SeIce, Slovenského poľovníckeho zväzu – Základná organizácia – Poľovnícke združenie VLKANOVÁ a Poľovníckeho združenia Slovenská Ľupča. „Aktuálne evidujeme viacero podnetov týkajúcich sa zvýšeného výskytu líšok na sídlisku Sásová. Obyvateľov žiadame o zodpovedný prístup a spoluprácu, pretože len spoločným úsilím je možné minimalizovať riziká a zaistiť bezpečnosť. V prípade spozorovania lesnej zveri v intraviláne mesta je potrebné túto skutočnosť nahlásiť na stálu službu mestskej polície na telefónnom čísle 159 a uviesť približnú lokalitu, kde bola líška alebo iné zviera naposledy videné. Mestská polícia bezodkladne informuje zástupcu príslušného

Životný cyklus pásomnice, ktorú môže líška preniesť na človeka.

ho užívateľa poľovného revíru, ktorý prijme potrebné opatrenia na odchyt, odlov, resp. obmedzenie výskytu tejto zveri. Týmto spôsobom bola v uplynulých týždňoch odchytená jedna líška v Sásovej. Včasné nahlásenie výskytu umožňuje rýchle a bezpečné riešenie situácie, ochranu zdravia obyvateľov a zákonný postup v súlade s platnou legislatívou,“ objasňuje Andrej Huťka, z Oddelenia odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev MsÚ v Banskej Bystrici.

Obhospodarovanie lesnej zveri sa riadi zákonom o poľovníctve, ktorý upravuje, že loviť, odchytať alebo inak manipulovať s lesnou zverou môžu výlučne užívatelia poľovných revírov, s výnimkou prípadov nutnej obrany a krajnej núdze. Toto pravidlo platí rovnako v extraviláne aj v intraviláne mesta, a to aj v prípade uhynutých jedincov, ktorí môžu predstavovať zdravotné riziko a byť zdrojom prenosu parazitov na človeka. V prípade líšok ide najmä o besnotu, pásomnicu líščiu a rôzne infekčné ochorenia. „RVPS Banská Bystrica zabezpečuje vyšetrovanie na zoonózy - ochorenia prenosné zo

zvierat na človeka u divožijúcich zvierat, predovšetkým líšok, ktoré sú odchytené v intraviláne mesta a mohli prísť do kontaktu s obyvateľmi alebo so spoločenským zvieratom (pes, mačka). V záujme ochrany vlastného zdravia je dôležité vyhnúť sa divožijúcemu zvieratú v meste, nahlásiť takúto udalosť kompetentným organizáciám a v žiadnom prípade sa nesnažiť o odchyt takéhoto zvieraťa,“ dopĺňa MVDr. Milan Cikrai z RVPS Banská Bystrica. Pri strete človeka napríklad s líškou je potrebné zachovať pokoj, nedotýkať sa jej, nesnažiť sa ju odchytiť ani zahnať, nekrmíť ju a nepribližovať sa k nej. Bezodkladne je potrebné kontaktovať mestskú políciu. Rovnaký postup platí aj v mimoriadne nebezpečných situáciách pri strete so šelmami, ako sú medvede alebo vlky. „Nepribližujte sa k nim, nepokúšajte sa ich vyplašiť hlukom a bezodkladne kontaktujte mestskú políciu, aby mohol byť aktivovaný zásahový tím pre medveďa hnedého,“ dopĺňa Peter Suchý z Oddelenia odpadového hospodárstva MsÚ v Banskej Bystrici. Dôvodov, prečo lesná zver stráca plachosť a objavuje sa aj na verejných priestranstvách mesta, je viacero. Jednou z hlavných príčin je ľahší prístup k potrave. Prikrмлиovanie lesnej zveri, vrátane prikrмлиovania mačiek, holubov a iných zvie-

„ Pri spolupráci je v celom procese dôležitá aj Regionálna veterinárna a potravinová správa Banská Bystrica, ktorá vykonáva, okrem iného, činnosti v záujme ochrany zdravia ľudí. “

rat, nie je výnimkou. Takéto správanie má zároveň negatívny dopad na zvýšený výskyt hľadacov. Z tohto dôvodu žiadame obyvateľov, aby sa podobných aktivít vyvarovali a neprikrмлиovali žiadne zvieratá v intraviláne mesta.

red.

V Mestskom parku na Tajovského boli realizované ďalšie prieskumy

V súvislosti s revitalizáciou národnej kultúrnej pamiatky – Mestského parku na Tajovského ulici v tejto lokalite realizovaný hydrogeologický aj ornitologický prieskum. Stalo sa tak po januárovom stretnutí tímu odborníkov, ktorí dosiahli konsenzus a zhodli sa na ďalšom postupe.

V januári sa uskutočnilo prvé stretnutie širšieho odborného poradného tímu k revitalizácii Mestského parku na Tajovského ulici. Cieľom stretnutia bolo preniesť diskusiu o obnove zelenej zložky tejto národnej kultúrnej pamiatky zo sociálnych sietí k okrúhlemu stolu pre nastolenie vecnej, odbornej a otvorenej diskusie. Zároveň bolo ambíciou dosiahnuť zhodu s navrhovaným postupom výrubov drevín z bezpečnostného hľadiska v prvej etape. Stretnutie bolo facilitované Referátom participácie a inovácie v oblasti otvoreného spravovania MsÚ. Aj vďaka formátu SPOLUpracovne, ktorá vznikla v rámci Iniciatívy pre otvorené vládnutie, sa takmer trojhodinové rokovanie nieslo v konštruktívnom duchu. Mesto opätovne deklarovalo zámer revitalizovať mestský park v zmysle víťazného návrhu, ktorý vzišiel z medzinárodnej architektonickej súťaže s tým, že obnova zelene nebude jednorazová, ale bude rozdelená do niekoľkých etáp.

Nastolenie dialógu

Rozšírený poradný tím sa podieľa na ďalšej odbornej príprave a diskusiách k plánovanej revitalizácii mestského parku. Tvoria ho experti z rôznych oblastí reprezentujúci uznávané inštitúcie, zástupcovia angažovanej verejnosti a petičného výboru, ako aj odborníci nominovaní primátorom Jánom Noskom na základe odporúčania dekana Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici. Po verejnej diskusii o výruboch drevín v mestskom parku samospráva týmto krokom vytvorila priestor na ďalší dialóg, aby bol proces obnovy zelenej zložky čo najtransparentnejší. Na stretnutí boli interpretované výsledky spracovaného nezávislého dendrologického posúdenia zdravotného stavu 415 ks stromov v mestskom parku, s dôrazom na ich prevádzkovú bezpečnosť, v podaní certifikovaného arboristu Martina Kolníka. Špecialista v odbore ochrana rastlín, lesnícka fytopatológia, arboristika a entomológia, Pavel Hlaváč z Technickej univerzity vo Zvolene zas definoval závery odbornej

Foto: MsÚ BB

expertízy realizovanej na smrekoch nachádzajúcich sa v mestskom parku. Zo záverov jasne vyplynulo, že mnohé dreviny v parku ohrozujú prevádzkovú bezpečnosť, preto ostáva uzavretý. V rámci diskusie odzneli názory a podnety ekológov, pamiatkarov, dendrológov, arboristov, zoológov, architektov a ďalších. Všetci prítomní sa oboznámili s posudkami, ktoré presne vymedzili dreviny ohrozujúce prevádzkovú bezpečnosť parku. Zúčastnení odborníci na dendrológiu a arboristiku sa zhodli, že výrub 149 stromov a ošetrovanie 132 stromov je potrebné realizovať, aby mohol byť park opätovne sprístupnený obyvateľom. Výrub sa začali realizovať v uplynulých dňoch a sú sprevádzané environmentálnym dozorom Štátnej ochrany prírody.

Ďalšie prieskumy

Záhradnícke a rekreačné služby pristúpili aj k nezameniteľnému označeniu stromov v parku, z ktorého bude úplne zrejmé, ktoré dreviny sa budú odstraňovať v prvej etape z hľadiska prevádzkovej bezpečnosti. V lokalite bol začiatkom februára zrealizovaný hydrogeologický prieskum. Dôvodom je, že

klimatické zmeny, ako aj pokles hladiny podzemnej vody, sa v súčasnosti negatívne odrážajú na zdravotnom stave drevín. Závlahový systém, ktorý bude súčasťou revitalizácie pomôže zlepšiť podmienky pre existujúce stromy a zabezpečiť udržateľnú a kvalitnú starostlivosť o novú náhradnú výsadbu. Výsledky prieskumu poslúžia ako podklad pre krajinné architektky z ateliéru Gulačová-Šereš architekti, ktoré ich spracujú do projektu komplexného závlhového systému. Vykonaná bola aj terénna obhliadka 149 stromov navrhnutých na výrub za účasti interdisciplinárnej skupiny odborníkov na entomológiu, arboristiku, ornitológiu a chiropterológiu spolu so zástupcami angažovanej verejnosti z poradného tímu primátora, ako aj zástupcov ZAaRES-u a mesta Banská Bystrica. Cieľom obhliadky bolo posúdenie ekologickej hodnoty jednotlivých drevín a identifikácia potenciálnych negatívnych vplyvov plánovaného výrubu na chránené a ekologicky významné živočíchy, najmä vtáky, netopiere, a vzácny saproxylický hmyz a výsledkom má byť odborný návrh zmierňujúcich a manažmentových opatrení k drevinám navrhnutým na výrub.

Náhradná výsadba

Po realizovaní nevyhnutných výrubov sa vytvorí priestor na novú koordinovanú výsadbu, s ktorou chce mesto začať už na jeseň tohto roka. Presná druhová skladba vysádzaných drevín bude predmetom diskusie rozšíreného poradného tímu na ďalších stretnutiach. Cieľom revitalizácie je postupne nahradiť stromy v zlom zdravotnom stave dlhovekými drevinami, ktoré majú potenciál plniť rozsiahlu škálu ekologických funkcií. Aktualizovaný návrh obnovy zelenej zložky predstavia krajinné architektky z ateliéru Gulačová-Šereš architekti predstaviť odbornému tímu na ďalších rokovaníach. Ich návrh bude do veľkej miery závisieť aj od konzultácií s Krajským pamiatkovým úradom v Banskej Bystrici.

Foto: MsÚ BB

red.

Čakajú na vás

Karanténna stanica pre spoločenské zvieratá mesta Banská Bystrica so sídlom vo Zvolene predstavuje:

Karanténna stanica pre psov sídli vo Zvolene, no jej zriaďovateľom je mesto Banská Bystrica. Funguje od roku 2003 a má kapacitu 60 voliér. Aktuálne je v nich umiestnených takmer päťdesiat psov, ktorí sa do zariadenia dostali rôznymi cestami – ako zatúlané, odchytané či nechcené zvieratá. Stanica zabezpečuje odchyt, dočasnú starostlivosť aj celý proces prípravy psíkov na adopciu.

Ak ide o odbehnutého psa, pracovníci karanténnej stanice sa ho v prvom rade snažia čo najrýchlejšie vrátiť majiteľovi. Každý pes má mať zo zákona čip, v praxi sa však často stáva, že údaje na čipe nie sú aktuálne alebo pes čip nemá vôbec. A práve takéto prípady tvoria veľkú časť psov, ktoré v karanténnej stanici zostávajú. Po príchode do zariadenia čaká každého psa karanténna lehota v trvaní 45 dní. Počas nej pes absolvuje veterinárne vy-

V karanténnej stanici čakajú na svoj nový domov desiatky psíkov

Psy v karanténnej stanici vo Zvolene si so sebou častokrát nesú ťažký príbeh a adopcia je pre nich šancou na nový začiatok. Osvojenie zvieratá však treba veľmi dobre zvážiť.

šetrenia, je zaočkovaný proti besnote a podľa potreby aj proti ďalším ochoreniam, ako sú psinka či parvovírus. Nasleduje odčervenie, odparazitovanie, označenie čipom, fotodokumentácia a umiestnenie do voliéry. Ak sa pôvodný majiteľ neprihlási, po uplynutí lehoty 45 dní prechádza vlastníctvo zvieratá na obec a pes sa stáva adoptovateľným. „Celý proces od odchytu po adopciu zahŕňa množstvo odborných úkonov – veterinárnu starostlivosť, očkovanie, čipovanie aj každodennú starostlivosť o zviera. To všetko niečo stojí a je dôležité, aby si to ľudia uvedomovali,“ vysvetľuje referent Karanténnej stanice vo Zvolene Andrej Huťka. Mesto Banská Bystrica sa zároveň snaží adopcie podporovať aj pozitívnou motiváciou. Každý, kto si adoptuje psa z útulku alebo karanténnej stanice kdekoľvek na Slovensku a prihlási ho v evidencii psov v Banskej Bystrici, má nárok na dvojročnú úľavu na dani za psa. Stačí sa pri podaní priznania preukázať dokladom o adopcii a daň sa po dobu 24 mesiacov neplatí. Ide o benefit, ktorým chce mesto podporiť zodpovedné rozhodnutie dať domov psíkovi z útulku namiesto kúpy. Z karanténnej stanice vo Zvolene sa v minulom roku adoptovalo 28 psov, v roku 2024

ich bolo 33. Každé takéto umiestnenie znamená nielen šancu pre konkrétne zviera, ale aj uvoľnenie miesta pre ďalšieho psa v núdzi. Adopcia však nie je rozhodnutie, ktoré by sa malo robiť impulzívne. Pes potrebuje čas, starostlivosť, pravidelné veterinárne kontroly, kvalitnú stravu a každodennú pozornosť. Tieto povinnosti platia bez ohľadu na to, či ide o adoptovaného psa alebo psa z chovateľskej stanice. „Pri výbere psa je dôležité položiť si otázku, na čo to zviera vlastne chce. Či zháňam malého spoločníka, ktorý so mnou bude ležať na gauči, alebo potrebujem strážcu, ktorý ochráni dom s pozemkom. Niektoré plemená vyžadujú skúsených majiteľov a v rukách laikov to môže dopadnúť zle,“ dodáva Huťka. Adopcia psa z karanténnej stanice tak nie je len o tom dať zvieratú druhú šancu. Je to rozhodnutie, ktoré si vyžaduje rozvahu, čas a ochotu prevziať zodpovednosť, no zároveň môže priniesť silné puto a pocit, že človek urobil správnu vec. Ak sa rozhodnete pre adopciu, mesto Banská Bystrica aj karanténna stanica vo Zvolene vám v tomto kroku ponúknu konzultáciu a podporu.

B. Károlyová

MARSHAL - OČARUJÚCE ŠTENIATKO

Dátum narodenia: november 2025

Výška: 52 cm

Váha: 15,5 kg

Znášanlivosť so psami a fenkami: áno

Znášanlivosť s mačkami: áno

Pri pohľade na toto veselé šteniatko by ste neverili, ako vyzeralo ešte pred pár týždňami.

mi. Zúboženého a zanedbaného psíka našli v osade a začiatok jeho života rozhodne nebol o hre, bezpečí ani láske. Našťastie odišiel z tohto prostredia včas a nezlomilo ho to. Marshal je láskavý psík, ktorý sa rád túli a teší sa z ľudskej prítomnosti. Hoci je to ešte nezbedné šteňa, vie byť aj veľmi pokojný a môže z neho vyrásť spoľahlivý a rozvážny pes. Mar-

shal si zaslúži skutočný domov. Miesto, kde už nikdy nebude hladný ani sám.

BONGO - ČAKÁ UŽ DLHÉ MESIACE

Dátum narodenia: február 2025

Výška: 34 cm

Váha: 9,3 kg

Znášanlivosť so psami a fenkami: áno

Znášanlivosť s mačkami: áno

Bongo je mladý, veselý a zvedavý psík, ktorý má pred sebou celý život plný radosti a nových dobrodružstiev. Zatiaľ však nemal ešte ani jedného záujemcu o adopciu, čo je obrovská škoda, pretože Bongo je skvelý parťák. Rovnako ako Marshal, aj Bongo

ochádza z osady, kde to nemal jednoduché, no napriek ťažším začiatkom dnes ukazuje svoju milú, priateľskú povahu a chuť dôverovať ľuďom, ktorí mu venujú kúsok času, láskavosti a pochopenia. Zo začiatku bol plachý a nesmelý, no v budovaní vzťahov robí

neuveriteľné pokroky. Každý deň je o trochu odvážnejší, otvorenejší a istejší vo svojom novom svete. Keď zistí, že mu nikto nechce ublížiť, roztopí sa na najpríťažlivejšieho psieho kamaráta, ktorý sa teší z každého dotyku, hry či krátkej prechádzky. Je spoločenský

a znášanlivý – dobre vychádza s inými psami aj mačkami a ľudská blízkosť je pre neho tým najväčším zdrojom istoty. Vďaka svojmu malému veku a je vhodný do bytu aj do domu so záhradou.

Ak vás psíky zaujali, chcete vidieť viac psov určených na adopciu či pomôcť formou dočasnej opatery, informujte sa na čísle 0918 505 254 alebo v Karanténnej stanici so sídlom na adrese Unionka 17, Zvolen. Presné informácie o formách víťanej pomoci nájdete aj na stránke www.kszv.sk.

B. Károlyová

Matej Caban (1895 - 1975)

hrebénár, výnimočný majster
a umelec ľudovej umeleckej
výroby

Foto: SSM

Budúci majster hrebénárskeho remesla sa narodil 13. júla 1895 v obci Zvolenské Nemce, pokrstili ho o niekoľko dní neskôr, 25. júla. Rodnú obec Mateja Cabana založili ťažiar koncom

13. storočia. Rodina zema-
na Mateja Cabana a manželky Márie rodenej Filip bývala v dome č. 17. Matej mal štyroch súrodencov, z nich traja zomreli v detskom veku na záškrt: sestra Anna sa dožila 3 rokov (†16. máj 1891), brat Matej sa dožil 11 mesiacov (†12. máj 1891), brat Ján zomrel ako mesačný 27. apríla 1892 a brat Ján sa narodil v máji roku 1893. Základnú školu ukončil Matej v Banskej Bystrici. Už ako malý chlapec rád z dreva vyrezával rôzne zvieratká. V Prešove, kde dlhodobo pôsobil ako posledný hrebénársky majster, zomrel Matej Caban 4. augusta 1975 vo veku 80 rokov. Ako sám hovoril: „Mňa vlastne rodina, celá naša bohato rozvetvená familia nahovorila, aby som sa vyučil za hrebénára, krátko po tom, ako mi zomreli rodičia. Bolo to dávno ešte na začiatku 20. storočia. Odviedli ma ku chýrnemu hrebénárovi do Radvane. Chodili k nemu na skusy a vandrovku tovariši z celej monarchie...“

Roky učenia v Radvani, Pešti, Viedni a nenaplnené plány...

Matej sa ako 13-ročný začal v roku 1908 učiť remeslo u chýrneho majstra Samuela Banku v Radvani. Jeho hlavným zameraním bola výroba hrebénov. Radvaň bola remeselníckym pojmom, v roku 1773 tu žilo okolo 120 remeselníckych majstrov, najpočetnejší boli hrebénári, ktorých bolo 24 s ročnou produkciou 1272 tuctov hrebénov. V rokoch 1800 – 1851 sa ich počet takmer zdvojnásobil, keď v Radvani evidovali 44 hrebénárskych majstrov. Zo známych hrebénárskych rodín tu pôsobili Hanzlíkovci, Riečanskí, Schleimerovci, Zvolenskovci, Mendovci, Bankovci, Kotvanovci. Mali aj svoj učňovský dorast, v prvom roku hrebénársky učeň opatroval majstrove deti, káľal triesky a zabehol na nákupy. V druhom roku sa prízeral práci v dielni a v poslednom roku učenia už pracoval spolu s majstrom. Koncom 19. storočia pracovalo v Radvani asi 50

hrebénárov, v nekompletnom zozname z roku 1885 sa nachádzajú Daniel Menda, Samuel Kotvan, Mikuláš Arnis, Daniel Banko, Ján Bary, Daniel Riečanský a Samuel Banko. Remeselníci postupne vymierali a v období pred druhou svetovou vojnou žilo v Radvani už iba 18 hrebénárskych majstrov. Na Hradskej ceste to boli Chmelíkovci, Dobrotovci, Sršňovci, Kneppovci starší, za mostom boli Bankovci. U majstra Samuela Banku strávil mladý Matej štyri a pol roka a s adresou hrebénára Jánosa Juhásza odišiel na vandrovku do Pešti. Odtiaľ sa v roku 1913 vydal do Viedne, kde získal najviac skúseností u majstra Filipa Walchera. „Chystal som sa, že pôjdem neskôršie aj do Francúzska. No všetko zmarila vojna. Devätnásťročný som narukoval a vrátil som sa v dvadsiatich piatich,“ spomínal neskôr.

Prešov, remeselné a životné útočisko

Po vojne sa ako 25-ročný natrvalo usadil v Prešove, oženil sa a postavil si dom. „A bolo po vandrovke,“ hovorieval. Prešov bol sídlom najstaršieho známeho hrebénárskeho cechu, ktorý vznikol v roku 1658. Matej Caban dokonale ovládal technológiu spracovania rohoviny. Vyrábал pastierske rohy, hrebene rôznych tvarov a veľkostí, soľničky, dózy. Nestačil uspokojovať všetkých záujemcov, pretože „toľkí si chodili ku mne kupovať hrebene a iné veci.“ 21. januára 1919 získal v Prešove živnostenský list. Koncom prvej polovice 20. storočia, keď svet zaplavili plasty a vytlačili z trhu hrebene z rohoviny a iné produkty hrebénárov, majster Caban na remeslo nezatrpkol, ale preorientoval sa na umelecké stvárnenie rohoviny. Živočíšna ríša sa mu stala trvalou inšpiráciou. Zoomorfné plastiky na podstavcoch v rôznych kompozičných variantoch sú nádhernou reflexiou na remeslo späté s prírodou.

Zoomorfné plastiky z rohoviny pre Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV)

Ako 60-ročný začal od roku 1955 pracovať pre ÚĽUV v Bratislave. Bol prvým rohovinárom využívajúcim materiál z rohov hovädzieho dobytká, ktorý spolupracoval s ÚĽUV-om. V polovici 50. rokov sa už nevenoval remeslu, ale takmer výlučne umeleckej tvorbe. Caban spočiatku svoje výrobky nezdobil a nechával vyniknúť mnohofarebnú krásu čistej rohoviny. Jeho originálnym autorským vkladom do sortimentu výrobkov so značkou ÚĽUV bola

Niektoré z vychýrených výrobkov Mateja Cabana

už spomínaná sochárska tvorba zoomorfných plastík umiestnených na podstavcoch alebo na vrchnákoch dóz. Od druhej polovice minulého storočia vyrábali pre ÚĽUV okrem majstra Cabana aj Tibor Galgóczy z Veľkých Kapušian, Aladár Belanský z Prešova, Jozef Lenhart z Bojníc, od 70. rokov Tibor Kobliček z Turičiek. Kvalita výrobkov dosahuje vysokú výtvarnú aj umeleckú úroveň. Medzi výrobcami z rohoviny vynikal práve majster Caban, ktorému ako 65-ročnému v roku 1960 udelil ÚĽUV v Bratislave titul Majster ľudovej umeleckej výroby. Matej Caban figuruje na 710. mieste v zozname zakladajúcich členov Matice slovenskej z rokov 1863 – 1950 ako hrebénár a ľudový umelec.

Doma, v zahraničí a na výstave EXPO 1967

O diela majstra hrebénára bol obrovský záujem doma aj v zahraničí. Vyrobil hrebene aj pre Poddukelský umelecký ľudový súbor piesní a tancov pred ich odchodom na zájazd do Francúzska. Mnoho domácich obyvateľov si objednávalo u majstra darček z rohoviny pre príbuzných do zahraničia. O jeho výrobky bol záujem v Rakúsku, Švédsku, ale aj Švajčiarsku. V roku 1966 mal v Prešove prvú samostatnú výstavu. Veľkej pocty sa majstrovi dostalo keď sa 10 kusov dóz s jeho signatúrou stalo súčasťou expozície na svetovej výstave EXPO 1967 v kanadskom Montreale (apríl – október), ktorú navštívilo viac ako 50 miliónov návštevníkov. Dózy museli byť podľa objednávky ÚĽUV-u vyššie, „aby sa do nich vmestili americké cigarety ...“ Na EXPE-e sa prezentovalo 62 krajín sveta, súčasťou bol aj československý pavilón. Návštevníci sa najviac zaujímali o Oltár majstra Pavla z Levoče, Třebechovický betlehem, či výrobky českých sklárov aj firmy Sandrik. Obrovský úspech zožalo interaktívne predstavenie Kínoautomat Člověk a jeho svět, ktoré moderoval český herec a komik Miroslav Horníček spolu s mladou slovenskou študentkou Zuzkou Neubauevovou a v publiku sedeli o. i. herečka Marlene Dietrichová a senátor Robert Kennedy. Záujemcov si našli aj Cabanove dózy na cigarety.

Dielo Mateja Cabana v zbierkach Stredoslovenského múzea

V roku 1974, rok pred umelcovou smrťou, kúpilo Stredoslovenské múzeum rozsiahlejšiu akvizíciu umelcových diel (56 predmetov), ktorá pozostáva zo zoomorfných plastík (ryby, vtáky), dózičiek, gombíkov, hrebénov, spôn do vlasov a vábničiek. Časť Cabanovho diela prezentovalo múzeum na 364. Radvanskom jarmoku v roku 2022 venovanému hrebénárskemu remeslu v priestoroch Radnice na Námestí SNP č.1 a v súčasnosti bude prezentované na Filákovskom hrade v období od 12.marca do 23.mája 2026.

Filip Glocko, Stredoslovenské múzeum

V marci nás čaká premiérová bežkárska 24-hodinovka

Banská Bystrica je svojou polohou ako stворená pre zimné športy. Veľkej obľube sa teší najmä zjazdové a bežecké lyžovanie, v minulosti to boli aj skoky na lyžiach a dnes sa stáva populárny skialpinizmus. V okolí mesta sa nachádzajú lyžiarske strediská, ktoré sú v zime hojne navštevované: Skalka, Králiky, Kordíky, Šachtičky... Avšak klimatická zmena neúprosne marí plány lyžiarom: málo zrážok znamená tenkú vrstvu snehu, mierne mrazy a kolísavé teploty spôsobujú, že aj to málo snehu zmizne veľmi rýchlo. V období posledných rokov bola zima skúpa na sneh a snehová prikrývka bola k dispozícii len tam, kde dokázali vyrobiť technický sneh, teda na zjazdovkách. Našťastie pre priaznivcov bežeckého lyžovania je takáto možnosť aj v areáli banskobystrického plážového kúpaliska. Je to unikátny športový areál, ktorý nikde na Slovensku nemá obdoby. Vďaka štyrom snehovým delám, ratraku a tímu skúsených pracovníkov mestského podniku ZAaRES majú banskobystrickí bežkári jedinečnú príležitosť k športu. A nielen tí banskobystrickí, za bežkovaním uprostred mesta prichádzajú aj obyvatelia iných miest a obcí z okolia.

Podujatie dostalo názov BEŽKY 24

Masové športové podujatia majú nepochybne svoj význam: motivujú verejnosť k pravidelnému pohybu a zdravému životnému štýlu, čo má pozitívny vplyv na fyzické a psychické zdravie jednotlivcov. Aj vďaka tomu sa napríklad plavecká 24-hodinovka na krytej plavárni už viac ako 20 rokov teší obľube a vysokej účasti. To bola inšpirácia pre skupinku nadšencov, ktorí prišli s nápadom usporiadať bežkársku 24-hodinovku na trati v areáli plážového kúpaliska. Od slov nebolo ďaleko k činom, vedenie ZAaRESu i primátor mesta Ján Nosko si osvojili túto myšlienku. BEŽKY 24 je podujatie určené pre širokú verejnosť. Cieľom je zapojiť čo najväčšie množstvo ľudí

Foto: MsÚ BB

bez rozdielu veku do športovej aktivity. Bežkárska trať meria 950 metrov, má len veľmi malé prevýšenie a je vhodná ako pre výkonnostných športovcov, tak pre úplných začiatníkov. Trať je upravená tak, že je možné použiť obe základné bežkárske techniky, teda klasickú i „korčuľovanie“. Organizátori nebudú merať účastníkom čas ani počet kôl, ktoré odbehnú – cieľom je zúčastniť sa. Odmenou pre každého účastníka bude štartovné číslo, diplom, pohár teplého čaju a pocit spolupatričnosti k jedinečnému podujatiu, aké nemá na Slovensku obdoby. A to hlavne vďaka unikátnemu bežkárskemu areálu uprostred mesta, do ktorého sa dostane každý obyvateľ alebo návštevník Banskej Bystrice autom, autobusom, trolejbusom alebo pešo.

Kedy sa môžete zapojiť?

Podujatie sa začne v piatok 6. marca o desiatej hodine. V dopoludňajších hodinách je predpokladaná účasť žiakov banskobystrických základných škôl. Popoludní bude v areáli sprievodný kultúrny program, o 15:00

Foto: MsÚ BB

vystúpi skupina Hit-Way, o 16:00 zahrá skupina Patejdl Tribute, po nej vystúpi DJ RASTA. Od 16 do 18:00 bude Jójko zóna, sprievodný program pre deti. V sobotu predpoludním vystúpi DJ Bobot s programom pre deti. Slávnostné ukončenie bude v sobotu 7. marca o 10:00. Každý účastník dostane pohár teplého čaju. Pre verejnosť bude k dispozícii stánok s občerstvením, ktorý zabezpečí spoločnosť Aqualand, partner podujatia.

Využite online registráciu

V záujme optimálne regulovať počet účastníkov podujatia bude na webovej stránke mestskej spoločnosti ZAaRES inštalovaný online rezervačný systém. Pre organizátorov je dôležité rovnomerne rozložiť účastníkov v časovom harmonograme, aby organizácia podujatia bola plynulá. Preto prosíme účastníkov, aby využili online registráciu. Pre motorizovaných návštevníkov bude vyhradené bezplatné parkovanie pred vstupom do areálu plážového kúpaliska. Vjazd do areálu bude rezervovaný pre organizátorov, zásobovanie, prípadne pre zdravotnú službu. Tí, ktorí sa rozhodnú prísť hromadnou dopravou, môžu použiť trolejbusové linky č. 1, 3, 5 a autobus č. 32, ktoré stoja na zastávke Plážové kúpalisko.

Nočná etapa

Organizátori uvítajú záujem účastníkov, ktorí si trfnu absolvovať BEŽKY 24 v nočných hodinách – cieľom je neprerušit kontinuitu účasti. Areál bude v nočných hodinách plne osvetlený a zabezpečený bude kompletný servis a teplý čaj.

Prijmite výzvu zúčastniť sa na prvej bežkárskej dvadsaťštyrihodinovke na Slovensku! Pridajte sa k bežkárom, ktorí napíšu ďalšiu kapitolu do športovej histórie nášho mesta.

Peter Gogola, organizačný tím BEŽKY 24

Do Banskej Bystrice miera športovci z 13 krajín

V dňoch 7. – 8. marca 2026 sa uskutoční v Športovej hale DUKLA na Štiavnickách už 13. ročník Medzinárodného turnaja Grand Prix Banská Bystrica – Zvolen. Predstavia sa tu pretekári z približne 13 krajín vo vekových kategóriách U11 až U21 a samozrejme, všetci naši pretekári. Očakávame príchod približne 700 športovcov, z ktorých niektorí zostanú ešte na krátke sústreďenie 9. – 10. marca 2026. Toto podujatie je ukázkovou spoluprácou medzi VŠC DUKLA, mestom Banská Bystrica a klubmi dvoch susediacich miest, Banskej Bystrice a Zvolena. V minulom roč-

níku obsadila domáca Dukla Banská Bystrica 2.miesto v hodnotení klubov podľa počtu získaných medailí hneď za reprezentačným výberom Maďarska. V jej radoch zápasili aj úspešné slovenské reprezentantky Nina Filkorová (juniori +78kg) a Paula Matuszeko-

Foto: Grand Prix B. Bystrica - Zvolen

vá (dorstenci -63kg). Tie uvidíme opäť, ako sa budú snažiť potvrdiť pozíciu jednotiek vo svojich váhových kategóriách. Banskobystrický turnaj je špecifický rozsahom kategórií. Za dva dni sa na tatami predvedú aj 10 ročné deti v kategórii U11, ale aj už spomínané reprezentantky v kategórii juniorov. Turnaj je pozvánkou pre všetkých priaznivcov tohto olympijského športu, pretože majú jedinečnú možnosť vidieť tých najúspešnejších pretekárov Dukly na domacom tatami.

Oddelenie športu MsÚ

Pripravujeme ďalší ročník Dní mestskej kultúry, vyzývame partnerov k spolupráci

Banská Bystrica minulý rok predstavila nový formát, Dni mestskej kultúry. Podujatie sa konalo pri príležitosti 770. výročia mesta, no svojou štruktúrou presahovalo klasické dni mesta, aké volia mnohé samosprávy. Po veľkom úspechu sa bude konať ďalší ročník, tentoraz s témou ťažba kultúry, čím odkážu na banícku minulosť mesta.

Premiérové Dni mestskej kultúry si obyvatelia i návštevníci užili v júni 2025. Cieľom organizátorov bolo, aby nešlo len o sériu koncertov a sprievodných akcií, ale aby návštevníci mali pocit, že sú súčasťou príbehu mesta. Banská Bystrica počas dvojdných osláv ožila viac ako päťdesiatimi programami v rôznych lokalitách a inštitúciách. Táto skúsenosť tiež ukázala, že prepojenie kultúrnych inštitúcií a tvorcov naprieč spektrom, teda bez ohľadu na zriaďovateľa, prináša skvelé výsledky.

V tomto koncepte chcú preto organizátori pokračovať a partnerov vyzývajú k spolupráci. Konceptný rámec tohtoročného podujatia vystihuje slovné spojenie Cultural Mining, teda Ťažíme kultúru. Dni mestskej kultúry 2026 sa uskutočnia 19. a 20. júna. Mesto Banská Bystrica vyzýva kultúrne subjekty, umelcov a organizácie na zapojenie sa do prípravy podujatia. Záujemcovia sa môžu registrovať do 28. februára 2026 e-mailom na dmk@banskabystrica.sk. *B. Károlyová*

Banskobystrická hudobná jar bude písať svoj jubilejný 65. ročník

Najstarší hudobný festival v meste zameriavajúci sa primárne na diela klasickej hudby prinesie počas marca a apríla štyri atraktívne hudobné produkcie. Hoci ide o tradičné podujatie, nebojí sa prinášať moderné prvky a lákať aj mladšieho diváka.

„Počas svojej dlhoročnej existencie zaznamenáva BBHJ pozitívny generačný posun publika. Vďaka systematickému oslovičovaniu mladých divákov sa postupne rozširuje konzervatívna časť publika aj o mladšiu generáciu, ktorá kontinuálne prerastá do novej diváckej základne. To nás veľmi teší a tiež nám to dáva možnosť inovovať jeho pôvodnú klasickú koncepciu aj do priestoru kreatívnej multizánrovosti,“ uviedla Katarína Hulinová z Kultúrneho centra Robotnícky dom. Festival je interpretačne orientovaný na prezentáciu hudobného umenia prostredníctvom významných osobností a komorných súborov aj s medzinárodným renomé. Banskobystrická hudobná jar prežila dodnes a za roky svojho pôsobenia uskutočnila stovky koncertov, privítala mnohých domácich aj zahraničných umelcov a priniesla stovky diel svetovej klasickej hudby. Festival sa ale do dôchodku určite nepoberá, práve naopak. Organizátori neustále rozširujú pole jeho pôsobnosti a tento rok si pre návštevníkov pripravili nasledujúce koncerty:

12. marca 2026 Robotnícky dom - Ajna Marosz a Hilaris Chamber Orchestra

Úvodný koncert BBHJ bude patriť Hilaris Chamber Orchestra z Bratislavy s dirigentom Alanom Vizvárym. Sólistkou bude flautistka Ajna Marosz zo Žiliny. Charizmatická mladá umelkyňa, víťazka mnohých medzinárodných súťaží, ktorej výnimočný talent ocenil aj Plá-

cido Domingo, uvedie náročný Koncert pre zobcovú flautu barokového skladateľa G. Ph. Telemanna. Koncert doplnia komorné diela významných skladateľov z obdobia hudobného baroka a klasicizmu.

19. marca 2026 Robotnícky dom - Alma Rosé

Umeleckú multizánrovosť BBHJ bude reprezentovať český hudobno-dramatický divadelný projekt s tematikou šoa – holokaustu. Centrom príbehu je slávna rakúska huslistka Alma Rosé, neter hudobného skladateľa Gustava Mahlera, ktorá pre svoj židovský pôvod bola internovaná v Osvienčime, avšak hudbou dokázala zachrániť životy mnohým – nielen židovským – ženám, sama v tábore zomrela. V komornom spracovaní nahrádza orchester dámske sláčikové kvarteto: Hana Dostálová-Roušarová, Monika Urbanová/Gabriela Kubátová (husle), Dagmar Mašková (viola), Vladimíra Sanvito (violončelo). Postavu Almy Rosé stvárňuje v réžii Olgy Struskovej popredná česká herečka Sarah Haváčová.

24. marca 2026 Robotnícky dom - V rytme cimbaloých paličiek

Kvinteto špičkových inštrumentalistov, so sólistom v hre na cimbale Mykhaylom Zakharyom, ukrajinským rodákom, víťazom mnohých prestížnych súťaží a festivalov, prinesie na festival hudbu rôznych žánrov. Zaznejú

diela transkribované aj pôvodné, upravené pre netradičnú zostavu: cimbal, gitaru, kontrabas, klavír a husle. Mimoriadnou pridanou hodnotou je špecifická etnicita účinkujúcich, aj samotného repertoáru. Zaznejú temperamentné skladby s prvkami štylizovaného rómskeho, ukrajinského a rumunského folklóru a taktiež španielske hudobné prvky flamenco, ktoré do programu prinesie gitarista Marco Pillo. Pôvodnú slovenskú tvorbu zastupujú diela špičkového huslistu Stanislava Palúcha, ktoré skomponoval priamo na objednávku tohto komorného zoskupenia. Program obohatí aj kontrabasista Ján Bohó s maďarsko-rumunským štylizovaným folklórom, s ktorým zaznamenal významný úspech aj v prestížnej americkej Carnegie Hall.

10. apríla 2026 Robotnícky dom - Cello Republic

Záver festivalu bude patriť medzinárodne etablovanému kvartetu českých violončelistov s názvom Cello Republic (Petr Špaček, Jan Zemen, Matěj Štěpánek, Ivan Vokáč), symbolom pospolitosti, spolupráce a rovnoprávnosti. V intenciách vlastnej umeleckej vízie – robiť hudbu na najvyššej úrovni – zaznejú originálne prepracované klasické diela, ale aj mix hudby zo svetových muzikálov a filmov, okorenené špecifickou dávkou sprievodného slova aj s mimoriadne potrebným humorom. Predpokladáme, že koncert osloví nielen milovníkov klasiky, ale najmä mladých divákov.

Robotnícky dom

12. marca 2026

18.00 h / Robotnícky dom

Ajna Marosz a Hilaris Chamber Orchestra

Ajna Marosz – zobcová flauta

Alan Vizváry – umelecký vedúci

W. A. Mozart, G. Ph. Telemann,
A. Vivaldi, A. Corelli

19. marca 2026

18.00 h / Robotnícky dom

Alma Rosé (CZ)

*Sarah Haváčová – Alma Rosé
dámske sláčikové kvarteto*

F. Kreisler, J. Strauss, A. Dvořák,
F. Schubert, J. Brahms, G. Puccini

24. marca 2026

18.00 h / Robotnícky dom

V rytme cimbalových paľičiek

Mykhaylo Zakhariya – cimbal

Stano Palúch – husle

Marco Pillo – gitara, spev

Ján Bohó – kontrabas

Dana Zakhariya – klavír

F. Liszt, M. de Falla, D. Zador,
S. Palúch, M. Pillo, G. Lincan

10. apríla 2026

18.00 h / Robotnícky dom

Cello Republic (CZ)

Petr Špaček, Jan Zemen,

Matěj Štěpánek, Ivan Vokáč – violončelá

G. Rossini, P. I. Čajkovskij, A. Dvořák,

A. Chačaturjan, C. Debussy, J. S. Bach, M. Ravel,

V. Monti, A. Lloyd Webber, Queen, ABBA,

Boney M, J. Ježek, Bee Gees

www.banskabystrica.sk
www.robotnickydom.sk

Predpredaj vstupeniek:
www.ticketlive.sk a Turistické informačné centrum Banská Bystrica.

Zmena programu vyhradená.